

Voorwoord

Het idee kwam niet vorig jaar bij me op. Noch het jaar ervoor.

Het vatte post tijdens mijn eerste herfst in Canada, toen ik in september 1986 van Beijing naar Calgary kwam.

Het was een zonnige middag. De bladeren vormden met hun schitterende kleurenpracht nog een laatste, wanhopig vertoon van leven, voordat ze bij het invallen van de winter zouden verleppe. Wij, mijn vrienden en ik, wilden een laatste glimp van de herfst opvangen en reden door een buitenwijk van de stad toen we een leuke band kregen. Terwijl we wachtten op hulp, ging ik op verkenning. Daar viel mijn oog op de grafstenen, verspreid door het hoge gras en bedekt met mos en vogelpoep. Op de meeste stonden Chinese namen. Op sommige prijken vershoten foto's van mannen en vrouwen met jonge maar verweerde gezichten, scherp afgetekende jukbeenderen en ernstige blikken. De geboorte- en sterfdata varieerden van de tweede helft van de negentiende tot de eerste helft van de twintigste eeuw. Het was goed mogelijk dat deze nog jonge mensen een niet-natuurlijke dood waren gestorven. Al snel besepte ik dat dit de eerste Chinese immigranten, oftewel koolies, moesten zijn geweest.

Wat voor leven hadden ze geleid in hun dorpen in Zuid-China? Wie lieten ze achter toen ze de overtocht waagden naar de 'Gouden Bergen', zoals de onherbergzame streken van Noord-Amerika waar goud werd gevonden, werden genoemd. Welke dromen koesterden ze toen ze de hachelijke oversteek over de Stille Oceaan waagden, niet wetende of ze ooit nog zouden terugkeren? Wat ging er door hen heen toen ze de Rocky Mountains voor het eerst zagen?

Dat speelde allemaal door mijn hoofd en liet me niet meer los. Ik wist natuurlijk niet dat deze vragen mijn gedachten nog vele jaren zouden beheersen.

Een boek. Ik zou een boek over deze mensen kunnen schrijven, nee, móéten schrijven. Dat nam ik me voor toen ik die dag weer naar huis ging.

Zeventien jaar lang speelde ik met dit idee, maar ik had het te druk. Er waren te veel zaken die mijn onmiddellijke aandacht opeisten: twee academische titels, een carrière als audioloog, de zoektocht naar de ware, een eigen huis en een fijn leven in Canada. De ambitie om een boek over de Gouden Bergen te schrijven stond helemaal onder aan mijn to-dolijstje. Zo nu en dan kwam het idee weer bovendrijven, vooral als de herdenking van de gewelddadigheden tegen Aziaten in het nieuws kwam of de compensatieregeling voor de 'koptaks' voor Chinezen in het parlement werd besproken, maar ik deed er nooit iets mee.

Maar in de herfst van 2003 deed de gelegenheid zich toch opeens voor. Ik was samen met een groep uitgeweken Chinese auteurs uitgenodigd voor een reis naar Kaiping, bekend om de unieke *diaolou*, wat letterlijk 'versterkte woning' betekent. Deze gebouwen werden bekostigd door de koelies die geld naar huis stuurden. Zo hoopten ze hun vrouwen en kinderen te beschermen tegen overstromingen en struikrovers. De koelies waren naar alle windstreken uitgewaaid en aan elk gebouw is duidelijk te zien uit welk land het geld afkomstig was. De oorspronkelijke Zuid-Chinese bouwstijl werd er op bizarre wijze vermengd met barokke, romaanse en victoriaanse elementen, wat lang niet altijd een lust voor het oog was.

Dankzij een plaatselijke bewoner konden we een versterkte woning binnenglippen die al tientallen jaren leegstond en nog niet was opgeknapt voor publieke openstelling. Op de derde etage troffen we een oude, houten klerenkast aan. Tot mijn verbazing hing er een jurk in. Hij was roze met geborduurde pioenrozen en zat vol mot-tengaten. Toen deed ik nóg een onverwachte ontdekking: in een mouw zat een paar kousen verstoppt. Ze waren tot op de draad versleten en een enorme ladder liep van de hiel naar het kruis. Ik streek over de ladder en plotseling schoot er een stoot energie door me heen, alsof ik onder stroom stond. Terwijl ik daar zo stond, bonsde mijn hart zo luid als de donder en beefde ik van ontzag.

Wie was de vrouw die bijna een eeuw geleden deze kousen droeg? Was ze de vrouw des huizes? Bij welke gelegenheid had ze deze feestelijke jurk gedragen? Was ze eenzaam geweest, al had ze dan een

echtgenoot die met zijn zwoegen op de Gouden Bergen zoveel geld verdiende dat zij zich zulke kostbaarheden kon veroorloven?

Opnieuw werd ik overvallen door de aandrang om een antwoord op deze vragen te vinden.

Er zouden nog eens twee jaar verstrijken voordat ik eindelijk met het schrijven van dit boek begon. In die periode zou ik mijn derde roman, *Mail-Order Bride*, en verscheidene korte verhalen schrijven.

Het werd een tocht die me volledig in beslag heeft genomen. Ik moest in de keiharde korst van de geschiedenis spitten. Ik reisde naar Vancouver en Victoria en naar de dorpen van Kaiping in China, op zoek naar mensen die direct of indirect meer afwisten van het tijdperk waarin dit boek zich afspeelt. Ik heb vele archieven bezocht, zowel in eigen persoon als via het internet, en speurde in universiteitsbibliotheken en in openbare bibliotheken. Telkens als ik bijzondere documenten over dit onderwerp vond of hoorde van iemand die afstamde van een bouwer van de *Pacific Railway*, maakte mijn hart een sprongetje. Talloze nachten lag ik wakker en peinsde ik over een betere manier om een antwoord te vinden op de vragen die me nu al zo lang door het hoofd spookten. Uiteindelijk heb ik die antwoorden nooit echt gevonden. In plaats daarvan ontdekte ik verhalen. Uit talloze boeken en menig gesprek met afstammelingen van de Chinese koelies destilleerden zich verhalen over mensen die de oceaan overstaken naar het onherbergzame Brits-Columbia, met achterlating van hun ouders op leeftijd, kersverse echtgenotes of jonge kinderen, om een onmogelijke droom van rijkdom en welvaart na te jagen: verhalen over feestjes waar de champagne rijkelijk vloeide ter ere van de voltooiing van de spoorweg, waar met geen woord werd gerept over de Chinese koelies die hem hadden aangelegd; verhalen over mannen en vrouwen die noodgedwongen van elkaar gescheiden raakten door de koptaks, de immigratiestop en een onmetelijke oceaan, maar hun huwelijk toch vijftig jaar lang in stand hielden omdat ze vastbesloten waren hun kinderen een betere toekomst te geven. Ik hoorde verhalen over de lange, moeilijke weg die twee rassen moesten afleggen voordat ze zich uiteindelijk na een eeuw vol wantrouwen en afkeer met elkaar verzoenden.

Het schrijven van dit boek was al evenmin makkelijk. Het schrijfproces werd voortdurend onderbroken door mijn grote behoefte aan

accuratesse. Alle historische feiten en andere details moesten kloppen. Zo zat ik soms een hele nacht op internet te zoeken hoe een fotocamera er rond 1910 uitzag, en dat alleen maar voor een paar zinnen in mijn boek. Als ik wilde weten welke pistolen rond 1900 werden gebruikt, hoorde ik mijn vrienden met kennis over militaire zaken net zolang uit totdat ze mijn telefoontjes vreesden. Ik kwam tot het inzicht dat ik een hopeloze perfectionist ben, iets wat mijn vrienden al veel vaker tegen me hebben gezegd.

Op een koude decembermiddag in 2008, een week voor de kerst, stond ik op vanachter mijn bureau, rekte ik mijn vermoeide lichaam uit en slaakte ik een zucht van verlichting: eindelijk had ik de eerste versie van *Droom van gouden bergen* voltooid. Het begon te sneeuwen. Er klonk kerstmuziek en dikke sneeuwvlokken vielen traag en zacht op het dak. Ik voelde een kalmte die ik lange tijd niet meer had gekend. Ik wist dat ik een missie had volbracht: ik had mensen die al ruim een eeuw lang stil en vergeten in een donkere afgrond van de geschiedenis lagen begraven, een stem gegeven.

Graag wil ik professor David Lai van de universiteit van Victoria, lid van de Orde van Canada, bedanken voor zijn uitstekende onderzoek naar de geschiedenis van de Chinatowns. Hij was zo vriendelijk om mij meer te vertellen over de eerste Chinese immigranten in Canada; dr James Kwan heeft mijn nieuwsgierige aard enorm geprikkeld met zijn boeiende verhalen over zijn jeugd in Kaiping. Hopelijk vond hij mijn spervuur van vragen niet al te vervelend; dankzij professor Xueqing Xu van de Universiteit van York en dr. Helen Wu van de Universiteit van Toronto kon ik de universiteitsbibliotheken bezoeken waar meer informatie over mijn onderzoeks- onderwerp te vinden was; dank aan professor Lieyao Wang van de Universiteit van Jinan en zijn geweldige promovendi, die me in de dorpen van Kaiping hebben rondgeleid en daar accommodatie voor me hebben geregeld; dank aan mijn vriend en collega-auteur Shao Jun, die me op deze rondreis als een echte heer vergezelde; aan professor Guoxiong Zang en professor Selia Tan van Wuyi University, omdat ze me alles hebben verteld over het Museum of Overseas Chinese; dank aan mijn lieve vriendin Yan Zhang en haar befaamde krant *The Global Chinese Press* en aan de Chinese Canadian Writer's Association, die mijn verblijf in Vancouver en Victoria mogelijk

maakten; aan professor Henry Yu van de Universiteit van British Columbia, die me meer wist te vertellen over de inheemse indianenbevolking; dank aan Ian Zeng en Jinghua Huan, die de eerste versie hebben geredigeerd; ik wil Lily Liu, zelf een succesvol auteur, bedanken, omdat ze me over haar koelievoorouders wilde vertellen, evenals vele vrienden die mij met foto's en verhalen nog beter op de hoogte brachten. Ten slotte wil ik uiteraard mijn familie bedanken voor hun niet-aflatende steun. Die had ik bitterhard nodig bij het moeilijke en soms bijna onmogelijke schrijfproces van zo'n dikke pil.

God zegene jullie allen!

PS Twee jaar nadat *Droom van gouden bergen* in het Chinees verscheen, komt nu tot mijn grote vreugde de Engelse editie in Canada en Groot-Brittannië op de markt. Graag wil ik mijn agent Gray Tan en zijn medewerkers bedanken voor het vertrouwen dat ze in mij als schrijver hebben; dank aan Nicky Herman, die dit boek in het Engels vertaalde en onvermoeibaar op verkenning ging in het opwindende en soms verraderlijke domein van deze twee werelddalen; dank aan Adrienne Kerr, die als kundig en doorgewinterde redacteur mij in elke fase van dit proces enorm heeft geholpen; dank aan mijn vele vrienden, die ik hier onmogelijk allemaal kan noemen, voor hun grote steun tijdens een van de moeilijkste periodes in mijn leven waarin dit boek ontstond.

